

Tradičné umenia:

Pyramídová štruktúra učiteľov

1. Štiepenie na rjúha (smery, školy):

prípona –rjú

Čajový obrad: Sen-no Rikjú – jeho vnuci založili tri hlavné smery:

Ura-Senke („Zadní Senovci“),

Omote-Senke („Prední Senovci“),

Mušakódži-senke („Senovci z [uličky] Mušakódži“)

Ikebana: veľa smerov: Ikenobó-rjú, Ohara-rjú, Sógecu-rjú, ...

hlavný konár šuši, + ďalšie dve línie do NEPRAVIDEL. trojuholníka.

Konce línií vytvárajú PRÁZDNO.

nageire, moribana.

Nó: 5 hlavných smerov: Kanze-rjú, Komparu-rjú, ...

Waka: Fudžiwara-no Teikovi vnuci – 3 školy poezie

Kódó: cesta vôní, vôňový obrad

„kóboku“ (bežne „džinkó“) – drevo zo stromu *Aquillaria* - „aloové drevo“
(angl. *aloewood* – odvodené z gréckeho „hé aloé“ a hebrejského „allóth“.
angl. aj *agalloch* – z indického názvu „agaru“.)

Mimo kódó:

používanie iných tradičných **vykuřovadel:** (kadidlo = špeciálna živica)

senkó = tyčinky.

o-kó = drahšie vôňodymné výrobky. Rozličné zmesi aloového dreva a iných prísad. Používa sa aj santal, ale menej.

Čajový obrad Ča-no ju, sadó, očakai.

Život vecí: v čajovom obraze veci ožívajú.

Vychádza z posvätnosti misky – žobracia miska buddhistického mnícha.

Čaro, keď sa zalieva čaj vonku – para, intenzívnejšia vôňa, vnímanie prírodného okolia.

Hrnčiarstvo (angl. *ceramics*): jakimono.

Porcelán a keramika (angl. *china/porcelain* and *pottery*) džiki - tóki.

Arita-jaki, Seto-jaki, Kijomizu-jaki, Kutani-jaki (obr.) Mačča-džawan, ojunomi-džawan. O-čawan = miska na ryžu.

Laky (šikki). Lak – uruši. Makie – obrázky zlatým a strieborným prachom.

Ikebana – kadó.

„hlavný konár“ šuši, dve ďalšie línie do nepravidelného trojuholníka. Konce línií majú vytvárať priestor – „prázdno“.

Nageire – vo vysokej váze

moribana – v plytkej širokej váze

Odevy. „kimono“, hakama, moncuki, jukata

Bojové umenia

Divadlá

nó, kjógen, kabuki, džóruři

Skladanie poézie:

tanka, haiku, recitovanie poézie

Stolovanie.

paličky „o-HA-ši“

Japonská **kuchyňa** – link na môj blog

<http://orient.blog.sme.sk/c/275248/Susi-sa-moze-jest-rukou.html>

umeboši – v soli nakladané marhule ume (dozrievajú v júni)

https://www.google.cz/search?q=umeboshi&biw=1600&bih=789&tbm=isch&imgil=rxu7u1cg5WCn7M%253A%253Bcls9s_tT7G9bBM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.tokyoterrace.com%25252F2010%25252F09%25252Fumeboshi-avocado-salad%25252F&source=iu&pf=m&fir=rxu7u1cg5WCn7M%253A%252Ccls9s_tT7G9bBM%252C_&ved=0ahUKEwjGoqPswN3JAhWF2hoKHfj7CbkQyiclf&ei=NNdvVsa4LoW1a_j3p8gL&usg=_YSkC9IglB63fzhcF_ZXwGsxeDwE%3D#imgcr=rxu7u1cg5WCn7M%3A&usg=_YSkC9IglB63fzhcF_ZXwGsxeDwE%3D

sezam – biely, čierny, sezamový olej

sója – ako oriešky. sójová múčka na posýpanie. tófu. miso. okara (pomletá masa po vylisovaní sójového mlieka). sójové mlieko *tóňjú*.

dva druhy ryže – bežná a „lepkavá“ močigome na koláčiky *omoči*.

pohánka – na cestoviny *soba*,

pšeničné cestoviny *rámen*, *udon*

čaj „Nihonča“ – gjokuro „nefritová rosa“, senča, banča (hrubý zelený čaj, veľké listy)

alkohol: „sake“ sa povie „*Nihonšu*“ (*osake* = alkohol, pijatika všeobecne). umeový sladký likér *umešu*

Japonská hudba a tanec

Japonská hudba

z prevažnej miery založená na jednej z **pentatonických** čínskych stupníc. Pentatonika = 5 tónov v rámci stupnice. Európska hudba – **heptatonika**, sedem tónov v rámci stupnice (spolu s prvým tónom susednej vyššej vytvára „oktávu“).

japonská najčastejšia pentatonická stupnica: C-D-**F**-G-A(-C)

čínska najčastejšia pentatonická stupnica: C-D-**E**-G-A(-C)

okinawská hudba je iná, založená na pentatonickej stupnici, nezapadajúcej do čínskeho hudobného systému a blízkej indonézskej hudbe: C-E-F-G-H(-C)

Japončina – melodický prízvuk, pôvodne zrejme využívaný aj v speve nó (v dnešnom nóovom speve sa veľmi neprejavuje)

Hudobné nástroje:

ústny organík (č. varhánky) šó (používa sa v hudbe gagaku)

fue priečna flauta (nó)
šakuhači bambusová flauta (zenová hudba)
koto veľký strunový nástroj typu citary
šamisen strunový nástroj príbuzný bendžu

Žánre klasickej hudby:

Gagaku z raného heianu, korene má v dobe nara
tanečné vystúpenia gagaku sa nazývajú bugaku, čisto inštrumentálne skladby sú kangen

hudba v dráme nó: flauta **fue** a tri druhy bubnov (obdobie muromači)

zenová meditatívna hudba - **šakuhači**

tance bujó a tanečné piesne nagauta (obdobie edo) používajú **šamisen**

skladby na **koto**: *Rokudan*. (slávnostné vystúpenia – v kombinácii so **šamisenom** a **šakuhači**)
min-jó (ľudové piesne)

bon-odori tance ľudového pôvodu, veľmi obľúbené aj v súčasnosti a novo komponované. Tancujú sa za horúcich letných nocí okolo sviatku mŕtvych Obon.

Tance: hlavné dva štýly: odori a mai

odori = obsahuje aj skákanie, tj. zvislý rozmer (ľudovejší charakter, napr. bon-odori)

mai = vznešený dôstojný tanec, prevažne len vodorovný rozmer pohybu (kráčanie, posúvanie sa, gestika – tance v nó, kjótske tance Kjó-no mai.)

Súčasní autori nadväzujúci na tradíciu:

Kitaró, Sódžiró

okinawská hudba – trojstruniak **sanšín** (z neho sa v Japonsku vyvinul **šamisen**)

UKÁŽKY

KLASICKÁ JAPONSKÁ HUDBA

GAGAKU – skladba *Etenraku*

<http://www.youtube.com/watch?v=bm8XpWidUac&feature=related>

doplniť sem aj link na BUGAKU!

koto - skladba *Rokudan*

<http://www.youtube.com/watch?v=TE3whfNEvik&feature=related>

šakuhači – starý Japonec v obleku

http://www.youtube.com/watch?v=hP6_OkUFznY&feature=related

šakuhači (modernizácia)

<http://www.youtube.com/watch?v=-4DV2wMXxKs&feature=fvst>

šakuhači na pláži

<http://www.youtube.com/watch?v=8f-N56Sxlgk&feature=related>

koto, šamisen a šakuhači – domáce vystúpenie: ženy v kimone vo wašicu

<http://www.youtube.com/watch?v=1A66Ky6M1ys&feature=related>

TANCE

Kjó-no mai

http://www.youtube.com/watch?v=PrIES_h05aY&feature=related

IMAJÓ

<http://www.youtube.com/watch?v=zEHjtt19URc&feature=related>

http://www.youtube.com/watch?v=su5nbBbb_-Q&feature=related

http://www.youtube.com/watch?v=jRrNj20_jok&feature=related

ŠIRABJÓŠI

<http://www.youtube.com/watch?v=ZdgvTS-vlwE&feature=related>

JAPONSKÉ PIESNE tradičné:

Taki Rentaró: *Kódžó-no cuki* (Mesiac nad zrúcaninou hradu)

<http://www.youtube.com/watch?v=77Nbtemm2qQ&feature=related>

Sakura, sakura

(koto, zábery sakúr)

<http://www.youtube.com/watch?v=keF-KYKKYeI>

Moderná pieseň v sinizujúcom (quasi-čínskom) štýle „*Sakura-sakura*“

http://www.youtube.com/watch?v=xPH_HTVwOoQ

OKINAWSKÉ PIESNE:

The Boom: *Tinsagu-nu hana* (**SANŠIN**)

<https://www.youtube.com/watch?v=BnO1IPxb-rk>

Rinken Band: *Čura-džura* („Krása!Krása!“)

<https://www.youtube.com/watch?v=Mlc1GNmKYfg>

okinawská pieseň *Hana* – veľmi obľúbená aj v okolitých krajinách (Tchajwan)

<http://www.youtube.com/watch?v=kpjVJ0eV2Ws>

The Boom: *Šimauta*

<https://www.youtube.com/watch?v=cKJ3TgI4LNk>

RIMI spieva *Šimautu* po okinawsky

<http://www.youtube.com/watch?v=xsUKiMfNG4c&NR=1>